

Firmamentum

Viitanen

VIITANEN, HARRI (b.1954)

1 IMAGES D'OISEAU POUR ORGUE (1992) *(Edition Fazer)* 14'12

(BIRD IMAGES)

Commissioned by the ORGAN NIGHT AND ARIA (Espoo) Association
First performance given in the Old Church of Espoo by Harri Viitanen, 1992

FIRMAMENTUM – CONCERTUM ORGANO ET ORCHESTRAE SYMPHONICAE (1985–88) *(Edition Fazer)* 44'20

(THE FIRMAMENT – CONCERTO FOR ORGAN AND SYMPHONY ORCHESTRA)

2 Firmamentum (The Firmament). *Fioccando* 21'01

3 Ecliptica (Ecliptic). *Allegro ma non troppo* 15'24

4 Specula et distantia (Mirrors and Distances). *Con moto* 7'55

Commissioned by the Finnish Broadcasting Company (Musica nova) and the Organum Society
First performance given at the Lahti Organ Festival, 1989, by Harri Viitanen, organ,
with the Sibelius Academy Symphony Orchestra conducted by Jorma Panula

5 VOYAGER for tape (1988/1997) 5'53

Sibelius Academy Electronic Music Studio with the assistance of Jussi Hirvi and Jukka Ruohomäki
Digital editing: Harri Viitanen, 1997. First performance: Finnish Broadcasting Company 1988

TT: 65'47

HARRI VIITANEN playing the organ of Helsinki Cathedral

AVANTI! CHAMBER ORCHESTRA

HANNU LINTU *conductor*

HANNELE SOLALA *assistant organist (Ecliptica)*

MATTI HUKKANEN *electronic amplification*

AVANTI!

Harri Viitanen (b. 27th December 1954) took his diploma degrees in composition and organ playing in the Sibelius Academy under the supervision of Professor Einojuhani Rautavaara and Professor Tauno Äikää, and continued his studies in Paris under the composer Tristan Murail in 1988. Harri Viitanen has participated in masterclasses by Marie-Claire Alain, Wolfgang Rübsam and André Isoir. At present he is working on his doctorate in the Artistic Faculty of the Sibelius Academy under the supervision of Professor Paavo Heininen. The topic of his dissertation is the use of bird-song as musical material and data-processing as a compositional technique. By studying astronomy, ornithology and the latest data technology, Harri Viitanen has developed his own personal compositional language. He works in cooperation with the French composer François-Bernard Mâche, a specialist in natural sounds.

Among the organizations who have commissioned works from Viitanen are NOMUS in Stockholm, the Finnish Broadcasting Company, the University of Helsinki and the Organum Society. Harri Viitanen's works have been recorded, published and performed in Europe, Asia and America on both radio and television. His œuvre includes organ, choral and chamber music as well as symphonic and electronic music. He was invited to become a member of the Finnish Composers' Association in 1989.

He has given lectures about his works in composition seminars at the Royal Academy of Music, London, in 1991 and 1996 and at the Paris Conservatoire in 1994. Harri Viitanen has given organ concerts in Finland, Sweden, Iceland, Britain, France and the United States. He is organist in the parish of Töölö, Helsinki, and a lecturer at the Sibelius Academy in composition, organ playing and organ improvisation.

Images d'oiseau pour orgue (*Bird Images for Organ*) was commissioned by the Espoo Summer Concert Series – Organ Night and Aria – in 1992. I have made use of bird-song in this organ work. The birds appearing in the composition are the nightingale (*Luscinia luscinia*), the pied flycatcher (*Ficedula hypoleuca*), the black-bird (*Turdus merula*) and the great tit (*Parus major*). I have recorded the bird sounds chiefly in the vicinity of Järvenpää in southern Finland, close to my home. The bird-song recorded on the tapes, and later to be analyzed, was the musical *point de départ* for the actual work of composition. The bird-songs are important even though they do not associate with their source at every stage.

Bird Images consists of ten sections that form a transformation-structural instrumental fantasia. Its total form is lent an architectonic solidity by the repetition of certain elements and workmanship based on leading themes. Also the internal coherence of the content of the bird-theme and the dramatic development of elements are factors that create cohesion and lead the sequence of events onwards. Gradually the process of transformation happens not only in the existing bird-song phrases used as the material but also in the different types of music texture, as evolution of the different lines of fabric. The mosaic-like beginning of the work builds up section by section towards a rhetorical, multi-levelled and stronger composition, continuity, finally achieving a state of peace that strongly contrasts with what precedes, to a change of form that ends the series of sections and at the same time leaves open the possibility of the start of a new cycle (we could imagine that the final note f^4 is also the start of a new cycle).

Firmamentum – concertum organo et orchestrae symphonicae (*The Firmament – Concerto for Organ and Symphony Orchestra*) is, to my knowledge, the seventh Finnish concerto for organ and orchestra. The concerto originated when, in the spring of 1985, I thought of transforming the distances between the stars and the Earth into tonal ratios.

After intensive research and realization of the results of musical measurements, I finally ended up using three different systems in my concerto, with the help of astr-

onomical literature and Hallwag's *Star Atlas*. The composition was finished in March 1988, and its total duration is approximately 45 minutes. *Firmamentum* was written in response to a commission from the Finnish Broadcasting Company (Musica nova) and the Organum Society.

The concerto has three principal episodes. The first, *Firmamentum* (The Firmament), is the largest, and the following *Ecliptica* (Ecliptic) and *Specula et distantia* (Mirrors and Distances), are each shorter than the one before.

Although the primal conceptual gene of the concerto is spontaneously visionary, the planning and implementation of the overall form of the composition were kept under strict control in the creative phase. This means, for example, that the musical themes as they recur are echoes generated from a repetition/transformation-relationship. These reappearances merely resemble each other and, as they recur at different points in the work, they are bound to the principle of the growth of form in such a way that the attentive listener can notice the unity of the elements on first hearing.

Because the building of form is the combination of elements, the constituent link becomes important, too. In the process form of the organ concerto, the musical substances are linked to each other in a way whereby it is central that something happens because of and not just after something.

Firmamentum – Concerto for Organ and Symphony Orchestra is like a Mass in space. It contains stable and changing elements: tonal interpretations of the Zodiac constellations, different synthetic scales, harmonies formed by growing interval ratios, several levels of ratios between the organ and orchestra, the chorale with variations composed in Gregorian style (with which the composition also ends), strict rhythmic patterns; but also the free treatment of rhythms, controlled aleatory music, virtuoso sparkling and chaotic chord clusters, as well as various musical colour effects achieved by using different methods of playing on instruments.

As though out of quietness, the solo instrument – the organ – gradually rises into full bloom and virtuosity with the transformational stages of *Firmamentum* and with

the development of matter in the early part of *Ecliptica*, which is a solo cadenza for the organ dressed up in the form of a toccata. This is followed by outbursts of energy from the percussion and multiphonics from the bass clarinet, which leads the whole orchestra to the same tonal centre (first line D, where *Ecliptica* also begins), whose *crescendo* acts as the initial explosion for the beginning of the final episode, *Specula et distantia*.

I do not wish to avoid putting into words my heartfelt praise for the organ as an instrument. When one's starting point is a desire to preserve passion for tone quality, there is no instrument to match the organ in terms of tonal colour. Let us think, for example, of the continuity of tone, the delicate regulation of the intensity of the melody with different stops, with different touches, or with the swell box, the different articulation effects between *staccatissimo* and *superlegato*, the conglomeration and gradual reduction of voices, the rolling of great tonal masses, or the bird of Paradise...

All this is feasible with the organ. It expresses emotions ranging from extreme anger to the utmost charm and peace. Oh, what a wondrous instrument it is!

Voyager (1988) derives its name from the American space shuttle. The work for tape is related to my organ concerto *Firmamentum*, composed in the same year; in both works I have made use of measurement results taken from books and maps on astronomy. They have been converted into musical sounds. This is, however, only a by-product of the chain of events in *Voyager*, by comparison with the concerto. We can imagine that, as the journey progresses in expanding space, the voyager himself constantly has fresh perceptions as previous experiences grow old and gradually fade away. *Voyager* was produced in the Sibelius Academy Electronic Music Studio with the assistance of Jussi Hirvi and Jukka Ruohomäki. The digital editing was done by the composer in 1997.

© *Harri Viitanen 1997*

The **Avanti! Chamber Orchestra** was formed in 1983 by the conductors Esa-Pekka Salonen and Jukka-Pekka Saraste. It is an ensemble that varies in size from a string quartet to a symphony orchestra. Avanti! specializes in no particular style, but is proud of its versatility, with a strong feeling of responsibility towards the music of today.

In the little over ten years of its existence, Avanti! has exerted a tremendous influence upon Finnish music life. The newspaper *Helsingin Sanomat* concluded: 'Avanti! is like King Midas: whatever it touches is immediately transformed into gold.'

Avanti! tours regularly in Finland and Europe. Since 1985 the orchestra also has a festival, Suvisoitto, in Porvoo, Finland. Avanti! is closely associated with the foremost Finnish conductors such as Esa-Pekka Salonen, Jukka-Pekka Saraste, Leif Segerstam and Sakari Oramo, and performs with international soloists and conductors such as Ralf Gothóni, Monica Groop, Heinz Holliger, Oliver Knussen, Diego Masson, Ingo Metzmacher, Charles Neidich, Alexei Lubimov, Antony Pay, Christian Tetzlaff and Lothar Zagrosek. In January 1995 Avanti! started a new series in Helsinki: *Around the world in 20 concerts*, each programme built around one country and an international soloist or conductor.

In 1995 Avanti! visited the Edinburgh Festival, Helsinki Festival, Paris and Hamburg with John Adams-Peter Sellars: *I was looking at the ceiling and then I saw the sky* (a production which was awarded the Edinburgh Festival Music Prize); in 1996 Avanti! visited the Vienna Modern Festival, Gulbenkian Foundation in Lisbon, Melt-down Festival in London, Salzburg Festival, Hanover Festival and others. In 1997 Avanti! visited the Ars Musica Festival in Brussels, the Northern Encounters Festival in Toronto, the Strasbourg Festival and the Lincoln Music Center in New York. Since January 1994 the artistic director of Avanti! has been the Finnish cellist Anssi Karttunen.

Hannu Lintu took up the post of chief conductor of the Finnish Radio Symphony Orchestra in 2013, prior to which he held the positions of artistic director and chief conductor of the Tampere Philharmonic Orchestra and principal guest conductor with the RTÉ National Symphony Orchestra in Dublin. Recent highlights include appearances with the Royal Stockholm Philharmonic Orchestra, Deutsches Symphonie-Orchester Berlin, Orchestre de Chambre de Lausanne and the Royal Scottish National Orchestra. He has also conducted leading orchestras such as the Cincinnati Symphony, London Philharmonic Orchestra, Sydney Symphony and the Tokyo Metropolitan Symphony Orchestra. Operatic projects include *Tannhäuser* with Tampere Opera, Sallinen's *Kullervo* at Savonlinna Opera Festival, and several productions with the Finnish National Opera.

Hannu Lintu studied cello, piano and then conducting with Jorma Panula at the Sibelius Academy. He participated in masterclasses with Myung-Whun Chung at the Accademia Chigiana in Siena, Italy, and took first prize at the Nordic Conducting Competition in Bergen in 1994. A wide-ranging discography has received international acclaim, as well as nominations to both the Grammy and the *Gramophone* Awards.

Suoritettuaan sävellyksen ja urkujensoiton diplomit Sibelius-Akatemiassa professori Einojuhani Rautavaaran ja professori Tauno Äikään ohjauksessa **Harri Viitanen** (syntynyt 27. 12. 1954) jatkoi opintojaan Pariisissa säveltäjä Tristan Murailin johdolla vuonna 1988. Viitanen on täydentänyt urkuopintojaan Marie-Claire Alainin, Wolfgang Rübamin ja André Isoirin mestarikursseilla. Tällä hetkellä säveltäjä Harri Viitanen valmistelee Sibelius-Akatemian taiteellisella linjalla musiikin tohtorin tutkintoaan. Ohjaajana toimii professori Paavo Heininen. Työn aiheena on lintujen äänien käyttö musiikin materiaalina ja keinona tietokonetekniikka. Perehtymällä mm. astronomiaan, ornitologiaan ja uusimpaan tietotekniikkaan Viitanen on kehittänyt oman persoonallisen sävelkielensä. Hän tekee yhteistyötä myös ranskalaisen luontoääniin erikoistuneen säveltäjä François-Bernard Mâchen kanssa.

Mm. NOMUS (Tukholma), Yleisradio, Helsingin yliopisto ja Organum-seura ovat tilanneet Harri Viitaselta sävellyksiä. Hänen teoksiaan on levytetty, kustannettu, esitetty Euroopassa, Aasiassa ja Amerikassa sekä radiossa ja TV:ssä. Harri Viitassen sävellystuotanto käsittää urku-, kuoro- ja kamarimusiikkia sekä sinfonista ja elektronista musiikkia. Hänet kutsuttiin Suomen Säveltäjät ry:n jäseneksi vuonna 1989.

Harri Viitanen on luennoinut teoksistaan sävellysseminaareissa Lontoon kuninkaallisessa musiikkiakatemiassa ja Pariisin konservatoriossa. Hän on konsertoinut urkurina Suomessa, Ruotsissa, Islannissa, Englannissa, Ranskassa ja Yhdysvalloissa. Säveltäjä Harri Viitanen toimii Helsingin Töölön seurakunnan kirkkomuusikkona ja Sibelius-Akatemian opettajana opetusaloinaan sävellys, urkujensoitto ja urkuimprovisointi.

Images d'oiseau pour orgue (*Lintukuvia uruille*) on Espoon Urkuyö ja aarian tilausteos vuodelta 1992. Urkuteoksessa on hyödynnetty lintujen ääniä musiikin luonnissa. Sävellyksessä esiintyvät linnut ovat satakieli (*Luscinia luscinia*), kirjosiippo (*Ficedula hypoleuca*), mustarastas (*Turdus merula*) ja talitiainen (*Parus major*). Olen nauhoittanut lintujen ääniä pääasiassa Järvenpään seudulla Etelä-Suomessa lähellä kotiani. Ääninauhoille tallennettu ja myöhemmin analysoitu linnunlaulu oli musiikillinen lähtökohta varsinaiselle sävellystyölle. Lintujen äänet ovat tärkeitä, vaikka eivät teoksessa välttämättä aina assosioidukaan lähtökohtaansa.

Lintukuvia koostuu kymmenestä taitteesta, jotka muodostavat transformaatio-rakenteisen soitinfantasian. Sen kokonaismuoto saa arkkitehtonista lujuutta tiettyjen elementtien kertautumisen ja johtoihteisiin perustuvan työskentelyn avulla. Myös lintuaiheen sisällöllinen yhteys ja aineksien draamallinen kehitys ovat kiinteyttä luovia ja tapaussarjaa eteenpäin vieviä tekijöitä. Asteittainen muuntumisprosessi ei tapahdu ainoastaan materiaalina olevissa linnunlaulusäkeissä, vaan myös eri tyyppisissä musiikkitekstuureissa, kudoksen erilaisten linjojen evoluutiona. Teoksen mosaiikkimainen alku kasvaa taite taitteelta kohti retorisesti monitasoisempaa ja vahvempaa sävelkuvaa, jatkuvuutta, saavuttaen lopulta edelliseen jyrkästi kontrastoivan rauhallisen tilan, muodonvaihdon, joka päättää taitteiden sarjan ja samalla jättää avoimeksi mahdollisuuden uuden syklin aloittamisesta (voidaan kuvitella, että päätössävelenä soiva f⁴ on samalla uuden syklin alku).

Firmamentum – concertum organo et orchestrae symphonicae (Tähtitaivas – konsertto uruille ja sinfoniaorkesterille), tiettävästi seitsemäs suomalainen urkukonsertto, sai alkunsa keväällä 1985 saatunani ajatuksen lähteä muuntamaan tähtien ja maapallon välisiä etäisyyksiä sävelsuhteiksi.

Useiden tutkimusten ja mittaustulosten musiikillisten realisointien jälkeen päädyin käyttämään konsertossani tähtikuvioiden kolmea eri musiikillista tulkintamallia, apunani astronomista kirjallisuutta ja Hallwagin tähtikartta. Teos valmistui maaliskuussa 1988,

ja sen kokonaiskesto on noin 45 minuuttia. Sävellys on Yleisradion (Musica nova) ja Organum-seuran tilausteos.

Urkukonsertossa on kolme pääjaksoa, joista ensimmäinen, *Firmamentum* (Tähti-taivas), on laajin ja sitä seuraavat *Ecliptica* (Ekliptika) ja *Specula et distantia* (Peilejä ja etäisyyksiä) ovat aina edellistään lyhyempiä.

Vaikka konserton ajatuksellinen alkugeeni on spontaanin näynomainen, ovat sävel-lyksen kokonaisuuden suunnittelu ja toteutus olleet luomisvaiheessa tarkan kontrollin alaisia. Tämä tarkoittaa esimerkiksi sitä, että musiikilliset aiheet uudelleen esiintyessään ovat repetitio/transformaatio -suhteen synnyttämiä muistumia, jotka toistoina ovat ainoastaan samansukuisia ja teoksen eri kohdissa esiintyessään sidoksissa muodon kas-vattamisen periaatteeseen siten, että elementtien yhteenkuuluvuuden voi tarkkaavainen kuulija ensikuulemalta havaita.

Koska muodon rakentaminen on elementtien yhdistämistä, sidos tulee myös tär-keäksi. Urkukonserton prosessimuodossa musiikilliset ainekset ovat kytkettynä toisiinsa tavalla, jossa on keskeistä, että jotakin tapahtuu jonkin vuoksi eikä vain jonkin jälkeen.

Tähti-taivas – konsertto uruille ja sinfoniaorkesterille on kuin messu avaruudessa. Siinä on pysyviä ja vaihtuvia elementtejä: eläinradan tähtikuvioiden sävelelliset tulkinnat, erilaiset synteettiset asteikot, kasvavien intervallisuhteiden muodostamat harmoniat, urkujen ja orkesterin välisten suhteiden monikerroksisuus, gregoriaaniseen tyyliin sävelletty koraali muunneltuneeseen (johon teos myös päättyy), tiukat rytmiset shablonit; toisaalta vapaa rytmin käsittely, kontrolloitu aleatorisuus, virtuoosinen säkenöinti sekä kaoottiset sointuklusterit ja instrumenttien erilaisten soittotapojen synnyttämät väri-tehot.

Kuin äänettämyydestä soolosoitin – urut – nousee vähitellen täyteen kukoistukseen ja taiturillisuuteen *Firmamentumin* prosessiivisten vaiheiden ja materian kehityksen myötä *Ecliptican* alkupuolella, joka on toccatan muotoon puettu urkujen soolokadenssi. Sitä seuraavat lyömäsoitinten energiapurkaukset ja bassoklarinetin multifonit kokoavat koko orkesterin samaan sävelkeskukseen (yksiviivaiseen d:hen, mistä *Ecliptica* myös

alkaa), jonka *crescendo* toimii alkuräjähdyksenä loppujakson, *Specula et distantia*, käynnistymiselle.

En kaihdakaan sanoiksi pateettista ylistystäni uruista soittimena. Kun lähtökohtana on halu säilyttää intohimo äänen laatuun, ei ole urkujen voittajaa puhuttaessa sen soinnillisesta värimaailmasta. Ajatelkaamme esimerkiksi äänen jatkuvuutta, melodian intensiteetin hienovaraista säätelyä äänikerroilla, eri kosketuslajeilla tai paisutuskaapilla, kosketuksellisia efektejä välillä *staccatissimo* – ylilegato, äänen kasautumisia ja asteittäisiä vähenemisiä, suurten äänimassojen vyöryttämistä tai paratiisin lintua...

Kaikki tämä on mahdollista uruilla. Sen tunneilmaisu liikkuu äärimmäisestä vihasta mitä suurimpaan rakastettavuuteen ja rauhaan. Kuinka ihana soitin se onkaan!

Vuonna 1988 säveltämäni *Voyager (Matkaaja)* on saanut nimensä yhdysvaltalaisen avaruusluotaimen mukaan. Nauhateos on sukua samana vuonna valmistuneelle urkukonsertolleni *Firmamentum*, sillä molemmissa teoksissa on hyödynnetty tähtitieteen kirjoista ja kartoista saatuja mittaustuloksia. Niitä on muutettu soivaan olomuotoon. *Voyagerissa* tämä on kuitenkin – konserttoon verrattuna – vain sivujuonteena tapahtumaketjussa. Voidaan kuvitella, että laajenevassa avaruudessa matkaa tehdessään etenijä havainnoi jatkuvasti uutta edellisen vanhetessa ja jäädessä vähitellen taakse.

Voyager on toteutettu Sibelius-Akatemian elektronisen musiikin studiossa. Avustajinani ovat toimineet Jussi Hirvi ja Jukka Ruohomäki. Olen suorittanut teoksen digitaalisen editoinnin vuonna 1997.

© *Harri Viitanen 1997*

Kamariorkesteri **Avanti!** perustettiin vuonna 1983 Esa-Pekka Salosen ja Jukka-Pekka Sarasteen aloitteesta. Avanti! vaihtelee kokoonpanoltaan jousikvartetista aina sinfonia-orkesteriin. Avanti! ei ole erikoistunut mihinkään tiettyyn tyyliin vaan on ylpeänä spesialisti kaikissa musiikin lajeissa kantaen kuitenkin vastuuta erityisesti uuden musiikin esittämisestä.

Monet keskeiset pyrkimykset ja uudet virtaukset ovat kanavoituneet maahamme Avantin kautta. Avanti! on kasvattanut leegioitain muusikoita, säveltäjiä ja konsertinjärjestäjiä vastaamaan muuttuvan ajan tarpeisiin. Orkesterin merkitystä suomalaiselle nykymusiikille ei voi vähätellä: 1980-luvun vuosirenkaisiin jää joukoittain avantin näköistä, innostunutta, kiihkeää, virtuoosista ja ennakkoluulotonta musiikkia.

Ei voi kieltää, etteikö Avantista olisi reilussa kymmenessä vuodessa kehittynyt instituutio. Vuodesta 1986 alkaen on kesäkuussa järjestetty omat musiikkijuhlat, Porvoon Suvisoitto. Keväästä 1993 alkaen Avanti! on kotiutunut Helsingissä Kaapelitehtaalle, josta löytyvät toimisto-, harjoitus- ja esiintymistilat. Vuonna 1995 Avanti! aloitti Helsingissä uuden konserttisarjan ”Maailman ympäri 20:ssä konsertissa”.

Tunnetuimmat kotimaiset ja monet ulkomaiset kapellimestarit johtavat Avanti!a ja orkesterin solisteina esiintyy huippuluokan kansainvälisiä nimiä. Avanti! esiintyy myös monissa pienkokoonpanoissa, jolloin orkesterin omat solistit pääsevät näyttämään voimansa.

Avanti! on edelleen jatkuvasti menossa: orkesteri levittää hyvää sanomaansa kaikkialle Suomenniemelle ja siitä on tullut myös eräs ahkerimpia ja tehoavimpia suomalaisen musiikin lähettiläitä ulkomailla: vuosina 1996-97 Avanti! konsertoi mm. Wienissä, Lissabonissa, Lontoossa, Salzburgissa, Hannoverissa, Riikassa, Brysselissä, Abu Dhabissa ja Torontossa.

Hannu Lintu aloitti Radion Sinfoniaorkesterin ylikapellimestarina elokuussa 2013. Aikaisemmin hän on toiminut Tampere Filharmonian taiteellisena johtajana ja Helsingborgin Sinfoniaorkesterin ylikapellimestarina. Lisäksi hän on ollut Dublinin RTÉ National Symphony Orchestran päävierailija. Viimeaikoina hän on johtanut mm. orkestereita Royal Stockholm Philharmonic Orchestra, Deutsches Symphonie-Orchester Berlin, Orchestre de Chambre de Lausanne ja Royal Scottish National Orchestra. Lisäksi hän on vieraillut useiden johtavien orkestereiden kapellimestarina, kuten Cincinnati Symphony, London Philharmonic Orchestra, the Sydney Symphony ja the Tokyo Metropolitan Symphony Orchestra. Oopperaproduktiosta mainittakoon *Tannhäuser* Tampereen oopperassa ja Sallisen *Kullervo* Savonlinnan oopperajuhlilla.

Hannu Lintu on opiskellut pianon- ja sellonsoittoa ensin Turun Konservatoriossa ja myöhemmin Sibelius-Akatemiassa, jossa hänen orkesterinjohdon opettajiaan olivat Jorma Panula, Atso Almila, Eri Klas ja Ilja Musin. Hän on täydentänyt opintojaan mm. Sienan kesäakatemiassa Myung-Whun Chungin johdolla. Hän voitti Pohjoismaiset kapellimestarikilpailut 1994. Useat hänen johtamistaan levyistä ovat saavuttaneet palkintoja kotimaassa ja ulkomailla.

Nach je einem Diplom für Komposition und Orgelspiel an der Sibelius-Akademie als Schüler von Prof. Einojuhani Rautavaara und Prof. Tauno Äikää setzte **Harri Viitanen** (geb. 27.12.1954) 1988 seine Studien in Paris bei dem Komponisten Tristan Murail fort. Seine Orgelstudien vervollständigte Viitanen auf Meisterkursen von Marie-Claire Alain, Wolfgang Rübsam und André Isoir. Zur Zeit ist Harri Viitanen mit der Ausarbeitung seiner Dissertation im Fach Musik an der Sibelius-Akademie unter Anleitung von Prof. Paavo Heininen beschäftigt. Das Thema der Arbeit ist der Gebrauch von Vogelstimmen als musikalisches Material unter Anwendung von Computertechnik. Indem er sich u.a. mit Astronomie, Ornithologie und der neuesten Computertechnik vertraut machte, hat Viitanen eine eigene, persönliche Tonsprache entwickelt. Er arbeitet mit dem französischen Komponisten François-Bernard Mâche zusammen, der sich auf die Verwendung von Naturstimmen spezialisiert hat.

Unter anderen haben NOMUS (Stockholm), der Finnische Rundfunk (YLE), die Universität Helsinki und die Organum-Gesellschaft Harri Viitanen Kompositionsaufträge erteilt. Seine Werke wurden auf Platten eingespielt, verlegt und in Europa, Asien und Amerika, im Rundfunk wie im Fernsehen aufgeführt. Harri Viitanens Kompositionswerk umfasst Orgel-, Chor- und Kammermusikwerke sowie symphonische und elektronische Musik. Er wurde 1989 zum Mitglied des Vereins Finnischer Komponisten berufen.

Harri Viitanen hat bei Kompositionsseminaren an der Königlichen Akademie in London und am Pariser Konservatorium über seine Werke referiert. Er gab Orgelkonzerte in Finnland, Schweden, Island, England, Frankreich und den USA. Der Komponist Harri Viitanen ist Kirchenmusiker im Dienst der Gemeinde Töölö, Helsinki, und lehrt an der Sibelius-Akademie Komposition, Orgelspiel und Orgelimprovisation.

I*mages d'oiseau pour orgue* (*Vogelbilder für Orgel*) ist ein Auftragswerk für die allsommerliche Espooer Konzertreihe „Orgelmusiknacht und Arien“ aus dem Jahr 1992. Das Orgelwerk macht in seinem musikalischen Aufbau Gebrauch von Vogelstimmen; es sind dies die Stimmen der Nachtigall (*Luscinia luscinia*), des Trauerschnäppers (*Ficedula hypoleuca*), der Amsel (*Turdus merula*) und der Kohlmeise (*Parus major*). Ich habe die Vogelstimmen hauptsächlich in der Gegend von Järvenpää, Südfinnland, nahe meiner Wohnung, auf Band aufgenommen. Der aufgenommene und später analysierte Vogelgesang ist der musikalische Ausgangspunkt für die eigentliche Kompositionsarbeit. Die Vogelstimmen sind wichtig, obwohl sie im Werk nicht unbedingt immer mit ihrem Ursprung assoziierbar sind.

Die *Vogelbilder* setzen sich aus zehn Perioden zusammen, die eine Instrumentalfantasie von transformativem Aufbau bilden. Die Gesamtform erhält ihre architektonische Festigkeit durch die Wiederholung bestimmter Elemente und eine auf Leitmotiven fußende Kompositionsarbeit. Auch der innere Zusammenhang des Vogelmotivs und die dramatische Entwicklung des Materials sind Elemente, die Festigkeit schaffen und die Geschehensfolge vorwärts tragen. Der Wandlungsprozess wickelt sich stufenweise ab, nicht nur in den das Material bildenden Vogelgesangsphrasen, sondern auch in Musiktexturen diversen Typs, als Evolution verschiedener Linien des Gewebes. Der mosaikartige Beginn des Werks wächst Periode um Periode einem rhetorisch vielschichtigeren und stärkeren Tonbild entgegen, einer Kontinuität entgegen und erreicht am Ende einen Zustand der Ruhe, der mit dem Vorhergehenden in schroffem Gegensatz steht, ein Formwechsel, der die Periodenfolge beendet und gleichzeitig die Möglichkeit einer neuen Folge offenlässt (man kann sich vorstellen, dass der Schluss ton f⁴ gleichzeitig der Beginn einer neuen Folge ist).

Firmamentum – concertum organo et orchestrae symphonicae (*Der Sternenhimmel – Konzert für Orgel und Symphonieorchester*), soweit bekannt das siebente finnische Orgelkonzert, wurde im Frühjahr 1985 geboren, als mir die Idee kam, die Entfernungen

zwischen der Erde und Sternen in Tönhöhenverhältnisse umzusetzen.

Nach mehreren Untersuchungen und musikalischen Realisierungen der Messergebnisse, entschied ich mich, in meinem Konzert drei verschiedene musikalische Deutungsmodelle von Sternbildern zu verwenden, als Hilfsmaterial astronomische Literatur und die Sternkarte von Hallwag. Das Werk wurde im März 1988 vollendet, und seine Gesamtdauer beträgt etwa 45 Minuten. Die Komposition ist ein Auftragswerk des Finischen Rundfunks (*Musica nova*) und der Organum-Gesellschaft.

Das Orgelkonzert hat drei Hauptabschnitte, von denen der erste, *Firmamentum*, der ausgedehnteste ist, die beiden folgenden, *Ecliptica* und *Specula et distantia* (Spiegel und Entfernungen) jeweils kürzer als der vorhergehende. Obwohl das gedankliche Ausgangsgen spontan visionär ist, standen Planung und Verwirklichung der Gesamtform des Werks in der Schaffensphase unter strenger Kontrolle. Das bedeutet z.B., dass die musikalischen Themen bei ihrem Wiederauftreten im Verhältnis Repetition/Transformation erzeugte Reminiszenzen sind, als Wiederholungen lediglich verwandt und bei ihrem Auftreten an verschiedenen Stellen des Werks an das Prinzip des Wachsens der Form gebunden, so dass der aufmerksame Hörer den Zusammenhang der Elemente beim ersten Anhören erfassen kann. Weil der Aufbau der Form Verbindung der Elemente bedeutet, wird auch die Textur wichtig. In der Prozessform des Orgelkonzerts ist das musikalische Material solcherart aneinander gebunden, dass es wesentlich ist, dass etwas *wegen* etwas anderem geschieht, nicht nur danach.

Der *Sternenhimmel – Konzert für Orgel und Symphonieorchester* ist wie eine Messe im Weltall. Da sind bleibende und wechselnde Elemente als Tondeutungen der Tierkreisbilder, verschiedenerlei synthetische Tonleitern, durch wachsende Intervallverhältnisse gebildete Harmonien, Vielschichtigkeit der Verhältnisse zwischen Orgel und Orchester, ein im gregorianischen Stil komponierter Choral mit Variationen (mit dem das Werk auch endet), straffe rhythmische Schablonen; andererseits freie Behandlung des Rhythmus, kontrollierte Aleatorik, virtuoses Funkensprühen sowie chaotische Toncluster und aus verschiedenen Spielweisen der Instrumente erwachsende Farbeffekte.

Wie aus der Lautlosigkeit wächst das Soloinstrument – die Orgel – langsam zu voller Blüte und Virtuosität hervor, zusammen mit den prozessiven Stadien und der Materialentwicklung des Abschnitts *Firmamentum*, im ersten Teil von *Ecliptica*, das eine in Toccataform gekleidete Orgelkadenz ist. Die darauf folgenden Energieausbrüche des Schlagzeugs und Multiphonien der Bassklarinette vereinigen das ganze Orchester im gleichen Tonzentrum (dem eingestrichenen d, mit dem *Ecliptica* auch beginnt), dessen Crescendo als auslösende Explosion des Schlussabschnitts *Specula et distantia* funktioniert.

Ich scheue mich nicht, meine pathetische Lobpreisung der Orgel als Instrument in Worte zu kleiden. Wenn man als Ausgangspunkt den Wunsch nimmt, die Leidenschaft zur Qualität des Klangs zu bewahren, gibt es kein Instrument, das die Orgel übertrifft, was ihre klangliche Farbenwelt anbetrifft. Man denke nur beispielsweise an die Dauerhaftigkeit der Stimme, die feinfühlige Regelung der Intensität der Melodie mit den Registern, den verschiedenen Anschlagarten oder dem Schwellwerk, Anschlageffekte vom Staccatissimo bis zum Überlegato, Anhäufung von Stimmen oder stufenweise Verminderung, das Wälzen großer Klangmassen oder Vögel des Paradieses ...

All das ist auf der Orgel möglich. Ihr Gefühlsausdruck bewegt sich von extremem Hass bis zu größter Liebenswürdigkeit und Frieden. Was für ein wunderbares Instrument!

Voyager (1988) ist nach dem amerikanischen Raumschiff benannt. Das Tonbandwerk ist mit dem im gleichen Jahr vollendeten Orgelkonzert *Firmamentum* verwandt, denn in beiden Werken wurde Gebrauch von Messergebnissen aus astronomischen Büchern und Karten gemacht. Sie sind in Klanggestalt umgesetzt worden. Bei *Voyager* ist das jedoch – im Vergleich mit dem Orgelkonzert – nur eine Nebenerscheinung im Handlungsverlauf. Man kann sich vorstellen, dass der Reisende auf seiner Fahrt durch das sich ausdehnende Weltall ständig Neues erblickt, während das Vorhergehende veraltet und langsam zurückbleibt.

Voyager wurde im Studio für elektronische Musik der Sibelius-Akademie ver-

wirklicht. Dabei halfen dem Komponisten Jussi Hirvi und Jukka Ruohomäki. Der Komponist hat die digitale Redaktion des Werks im Jahre 1997 ausgeführt.

© *Harri Viitanen 1997*

Das **Kammerorchester Avanti!** wurde 1983 von den Dirigenten Esa-Pekka Salonen und Jukka-Pekka Saraste gegründet. Die Größe des Ensembles richtet sich nach der jeweiligen Gelegenheit, vom Streichquartett bis zum Symphonieorchester. Avanti! spezialisiert sich auf keinen besonderen Stil, sondern ist vielmehr über seine Flexibilität stolz, mit einem starken Verantwortungsbewusstsein gegenüber der Musik von heute.

Im Laufe seiner relativ kurzen Existenz übte Avanti! bereits einen enormen Einfluss auf das finnische Musikleben aus. Die Zeitung *Helsingin Sanomat* schrieb: „Avanti! ist wie König Midas: was es auch immer berührt, wird sofort in Gold verwandelt.“

Avanti! unternimmt regelmäßige Konzertreisen in Finnland und Europa. Seit 1985 hat das Orchester das Festival Suvisoitto in Porvoo (Borgå), Finnland. Avanti! arbeitet eng mit den hervorragendsten finnischen Dirigenten zusammen, wie Esa-Pekka Salonen, Jukka-Pekka Saraste, Leif Segerstam und Sakari Oramo. Das Ensemble spielt zusammen mit internationalen Solisten und Dirigenten, wie Ralf Gothóni, Monica Groop, Heinz Holliger, Oliver Knussen, Diego Masson, Ingo Metzmacher, Charles Neidich, Alexei Lubimov, Antony Pay, Christian Tetzlaff und Lothar Zagrosek. Im Januar 1995 begann Avanti! in Helsinki eine neue Konzertreihe: *Um die Welt in 20 Konzerten*, wo bei jedem Programm ein Land und ein internationaler Solist oder Dirigent im Zentrum stand.

1995 besuchte Avanti! das Edinburgh Festival, das Helsinki Festival, Paris und Hamburg mit *I was looking at the ceiling and then saw the sky* von John Adams/Peter Sellars (diese Produktion erhielt den Musikpreis des Edinburgh Festival); 1996 besuchte Avanti! das Festival Wien Modern, die Gulbenkian Foundation in Lissabon, das

Meltdown Festival in London, die Salzburger Festspiele, das Festival in Hannover und andere. 1997 besuchte Avanti! das Ars Musica-Festival in Brüssel, das Northern Encounters Festival in Toronto, das Strassburger Festival und das Lincoln Music Center in New York. Seit Januar 1994 ist der finnische Cellist Anssi Karttunen künstlerischer Leiter von Avanti!.

Hannu Lintu übernahm im Jahr 2013 das Amt des Chefdirigenten des Finnischen Radio-Symphonieorchesters; zuvor war er Künstlerischer Leiter und Chefdirigent des Tampere Philharmonic Orchestra und Erster Gastdirigent des RTÉ National Symphony Orchestra in Dublin. Zu den aktuellen Highlights gehören Auftritte mit dem Royal Stockholm Philharmonic Orchestra, dem Deutschen Symphonie-Orchester Berlin, dem Orchestre de Chambre de Lausanne und dem Royal Scottish National Orchestra. Außerdem hat er führende Orchester wie das Cincinnati Symphony, das London Philharmonic Orchestra, das Sydney Symphony Orchestra und das Tokyo Metropolitan Symphony Orchestra geleitet. Zu seinen Opernprojekten zählen *Tannhäuser* an der Tampere Oper, Sallinen's *Kullervo* bei den Savonlinna-Opernfestspielen und mehrere Produktionen an der Finnischen Nationaloper.

Hannu Lintu studierte zunächst Violoncello und Klavier, dann Dirigieren bei Jorma Panula an der Sibelius-Akademie. Er nahm an Meisterkursen bei Myung-Whun Chung an der Accademia Chigiana in Siena teil; 1994 gewann er den 1. Preis bei der Nordic Conducting Competition in Bergen. Seine breitgefächerte Diskographie hat international Beifall erhalten und wurde für den Grammy und die *Gramophone Awards* nominiert.

Après avoir obtenu les diplômes de composition et d'orgue à l'Académie Sibelius sous la direction des professeurs Einojuhani Rautavaara et Tauno Äikää, **Harri Viitanen** (né le 27.12.1954) a continué ses études à Paris sous la direction du compositeur Tristan Murail en 1988. Viitanen a complété ses études d'orgue en suivant les cours de maître de Marie-Claire Alain, de Wolfgang Rübsam et d'André Isoir. En ce moment, Harri Viitanen prépare son doctorat de musique dans la section artistique de l'Académie Sibelius. Le directeur de son doctorat est le professeur Paavo Heininen. La thèse porte sur l'utilisation des voix d'oiseaux et de l'informatique comme matériel et moyen musicaux. En s'orientant vers l'astronomie, vers l'ornithologie et vers l'informatique la plus moderne, Viitanen s'est créé un langage tonal tout à fait personnel. Il travaille également avec François-Bernard Mâche, compositeur français spécialisé dans les sons de la nature.

Harri Viitanen a reçu des commandes de composition notamment de NOMUS (Comité nordique de la musique à Stockholm), de la Radio finlandaise, de l'Université d'Helsinki et de l'Association Organum. Ses œuvres ont été enregistrées, produites et présentées en Europe, en Asie et en Amérique ainsi qu'à la radio et à la télévision. Sa production comprend de la musique pour orgue, pour chœur, de la musique de chambre, ainsi que de la musique électronique et symphonique. Il a été invité à devenir membre de l'Association des compositeurs finlandais en 1989.

Harri Viitanen a donné des conférences sur ses œuvres lors de séminaires de composition à l'Académie royale de musique de Londres et au Conservatoire de Paris. Il a donné des concerts d'orgue en Finlande, Suède, Islande, Angleterre, France et aux Etats-Unis. Le compositeur Harri Viitanen travaille comme musicien d'église dans la paroisse de Töölö à Helsinki et comme professeur de composition, d'orgue et d'improvisation d'orgue à l'Académie Sibelius.

Images d'oiseau pour orgue est une œuvre commandée pour le festival «Espoon urkuyö ja aaria» datant de 1992. La composition utilise des voix d'oiseaux pour la création de sons. Les oiseaux présents dans l'œuvre sont le rossignol (*Luscinia luscinia*), le gobe-mouches noir (*Ficedula hypoleuca*), le merle noir (*Turdus merula*) et la mésange charbonnière (*Parus major*). Ces chants d'oiseaux ont été enregistrés près de chez moi, dans la région de Järvenpää, dans le sud de la Finlande. Le chant d'oiseau, d'abord enregistré sur des bandes magnétiques, ensuite analysé, a constitué la base musicale pour le travail de composition. Les voix d'oiseaux sont importantes, même si, dans la composition, elles ne sont pas toujours associées à leur origine réelle.

Images d'oiseau se compose de dix périodes qui constituent une fantaisie instrumentale à structure transformative. Sa structure globale a une fermeté architecturale due à la répétition de certains éléments et au travail de sons basé sur des *leitmotive*. En outre, l'unité du contenu du thème d'oiseau et le développement dramatique du matériel sont des facteurs contribuant à l'unité et à l'évolution de la série d'événements. Le processus gradué de transformation a lieu non seulement dans les couplets de chant d'oiseau, utilisés comme matériel, mais également dans différents types de textures musicales, se présentant comme une évolution des lignes différentes du tissu. La mosaïque du début de l'œuvre évolue de période en période vers une image de sons rhétoriquement plus diversifiée et puissante, vers une continuité, réalisant finalement un état paisible si contrasté par rapport au précédent; une métamorphose, qui tout en terminant la série de périodes, laisse ouverte la possibilité du commencement d'un nouveau cycle (on peut imaginer que le fa⁴ final constitue en même temps le début d'un nouveau cycle).

Firmamentum – concertum organo et orchestrae symphonicae (*Firmament – concerto pour orgue et orchestre symphonique*), le septième concerto finlandais pour orgue, a été conçu au printemps 1985 à partir de l'idée de transformer les distances entre des étoiles et la terre en rapports tonals.

Après la réalisation musicale de plusieurs recherches et résultats, j'ai décidé d'uti-

liser trois modèles différents d'interprétation pour le concerto – aidé par des livres d'astronomie et la carte céleste de Hallwag. L'œuvre a été achevée en mars 1988, et sa durée totale est de 45 minutes. C'est une œuvre commandée pour la Radio finlandaise (Yleisradio – Musica nova) et pour l'Association Organum.

Le concerto pour orgue comprend trois mouvements principaux, dont le premier, *Firmamentum*, est le plus étendu, et les suivants, *Ecliptica* et *Specula et distantia* (Des miroirs et des distances) sont toujours plus courts que les précédents.

Même si la genèse intellectuelle du concerto est une vision spontanée, la planification et la réalisation de la structure globale ont été effectuées sous un contrôle strict. Ceci signifie par exemple que, quand des thèmes musicaux réapparaissent, ce sont toujours des rappels produits par un rapport répétition/transformation. Comme rappels, ils n'ont entre eux qu'un air de famille et ils sont étroitement liés au principe d'évolution de la forme, de sorte qu'un auditeur attentif peut, dès la première écoute, percevoir la similitude.

Comme créer des formes signifie également combiner des éléments, la liaison devient elle aussi très importante. Dans la forme du concerto pour orgue, les matériaux musicaux deviennent interconnectés de manière à ce que les rapports de causalité deviennent primordiaux, que l'action ne se produise jamais sans cause.

Firmamentum – concerto pour orgue et orchestre symphonique – est comme une messe dans l'espace. Il comporte des éléments stables et changeants : d'un côté les interprétations tonales des constellations du zodiaque, les échelles synthétiques différentes, les harmonies créées par des rapports d'intervalles croissants, les différents niveaux dans la relation entre l'orgue et l'orchestre, le choral composé dans le style grégorien avec ses variations (qui termine l'œuvre), les pochoirs rythmiques serrés; et de l'autre côté le traitement libre du rythme, l'aléa contrôlé, l'étincellement virtuose et les clusters chaotiques, et l'effet de couleur créé par des manières différentes de jouer.

Comme s'il était né du silence, l'instrument solo – l'orgue – monte petit à petit vers la floraison et la virtuosité au début d'*Ecliptica*, suivant le développement des phases

de *Firmamentum* et l'évolution de la matière. Ce début est une cadence de solo habillée en toccata. Il est suivi par les décharges d'énergie des instruments à percussion et les multiphones de la clarinette basse, qui ramènent tout l'orchestre à un même centre tonal (ré¹ – également point de départ d'*Ecliptica*), dont le *crescendo* sert d'explosion originelle pour le démarrage du mouvement final, *Specula et distantia*.

Je n'ai pas peur de verbaliser mes louanges pathétiques pour l'orgue comme instrument. Quand le point de départ est la volonté de conserver une passion pour la qualité de son, l'orgue n'a pas de rival pour sa palette de sons. Si nous pensons par exemple à la continuité du son, au nuancement de l'intensité de la mélodie par des jeux, par des touchers différents ou par la boîte expressive, aux effets de touche entre *staccatissimo* – *surlegato*, aux cumuls et diminutions progressives des sons, à l'éboulement des masses de sons ou à l'oiseau du paradis...

Tout ceci est possible avec l'orgue. Son expression émotionnelle va de la haine absolue jusqu'à l'amabilité et la paix les plus grandes. Quel bel instrument !

Voyager (1988) tient son nom de l'engin spatial américain. Cette œuvre électronique, terminée la même année que *Firmamentum*, est de la même famille que ce concerto pour orgue parce que tous deux exploitent des résultats de recherche issus de livres d'astronomie et de cartes célestes. Ces résultats ont été transformés en un état tonal. Cependant, dans *Voyager* – comparé avec le concerto – ceci n'est qu'une intrigue secondaire dans une chaîne d'actions. On peut imaginer que dans un espace s'élargissant, le voyageur perçoit sans cesse du nouveau, le précédent vieillissant et devenant dépassé petit à petit.

Voyager a été réalisé dans le studio de musique électronique de l'Académie Sibelius. Le compositeur a été assisté par Jussi Hirvi et Jukka Ruohomäki. Il a achevé l'édition digitale de l'œuvre en 1997.

© *Harri Viitanen 1997*

L'Orchestre de Chambre Avanti! a été formé en 1983 par les chefs Esa-Pekka Salonen et Jukka-Pekka Saraste. C'est un ensemble dont la taille varie du quatuor à cordes à l'orchestre symphonique. Avanti! ne se concentre pas sur un seul genre mais est fier de se spécialiser en tous, tout en gardant un fort sens de responsabilité envers la musique d'aujourd'hui.

Au cours de ses plus de dix ans d'existence, Avanti! a exercé une énorme influence sur la vie musicale finlandaise. Le grand quotidien *Helsingin Sanomat* résume : «Avanti! est comme le Roi Midas : tout ce qu'il touche est immédiatement transformé en or».

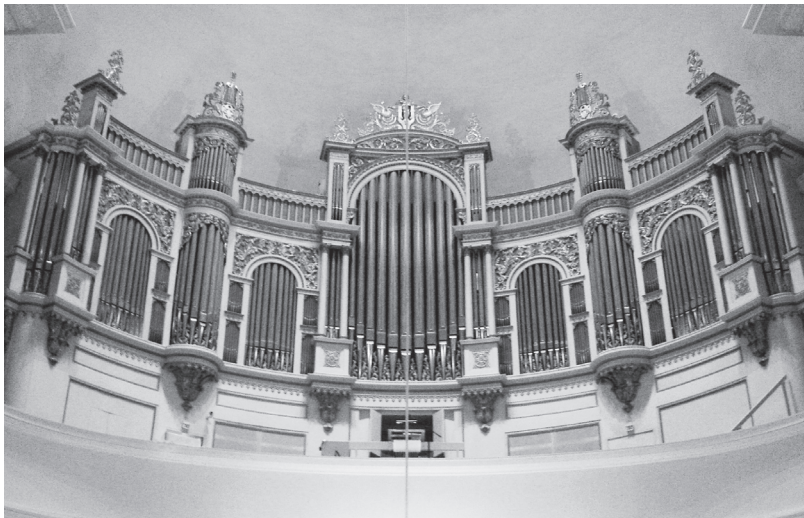
Avanti! fait régulièrement des tournées en Finlande et en Europe, tout en offrant un programme de musique de chambre dans sa propre salle de concert à Helsinki. Depuis 1986, l'Orchestre a aussi un Festival, celui de Suvisoitto, à Porvoo, près d'Helsinki. Tout en restant étroitement lié aux meilleurs chefs finlandais (Esa-Pekka Salonen, Jukka-Pekka Saraste, Leif Segerstam, Sakari Oramo, etc.), Avanti! joue souvent avec des solistes et chefs internationaux tels que Alexei Lubimov, Antony Pay, Christian Tetzlaff, Heinz Holliger, Charles Neidich, Lothar Zagrosek, Oliver Knussen, Diego Masson, Ingo Metzmacher etc. Pour ses concerts réguliers, Avanti! offre depuis janvier 1995 une nouvelle série : *Le tour du monde en 20 concerts*, dont chaque programme est conçu autour d'un pays et d'un soliste ou chef international.

Parmi ses plus grands succès de 1995 : une tournée pour participer aux Festivals d'Edinbourg et Helsinki, ainsi qu'au Theatre de Bobigny, et au Thalia Theater d'Hambourg avec *I was looking at the ceiling and then I saw the sky* de John Adams et Peter Sellars. En 1996 : les concerts d'Avanti! inclurent le Konzerthaus de Vienne ; Purcell Room, Meltdown Festival à Londres; Gulbenkian Foundation à Lisbonne; le Festival de Salzbourg etc. Avanti! travaille en 1997 avec Gidon Kremer, Esa-Pekka Salonen, Reinbert de Leeuw et Oliver Knussen, entre autres. Depuis Janvier 1994, le directeur artistique d'Avanti! est le violoncelliste finlandais Anssi Karttunen.

Hannu Lintu entra en fonction comme chef principal de l'Orchestre Symphonique de la Radio Finlandaise en 2014, après avoir occupé les postes de directeur artistique et chef principal de l'Orchestre Philharmonique de Tampere et de principal chef invité de l'Orchestre Symphonique National de la RTÉ à Dublin. Les récents faits saillants de sa carrière comptent des concerts avec l'Orchestre Philharmonique Royal de Stockholm, le Deutsches Symphonie-Orchestre Berlin, l'Orchestre de Chambre de Lausanne et le Royal Scottish National Orchestra. Il a dirigé aussi d'importants orchestres dont l'Orchestre Symphonique de Cincinnati, l'Orchestre Philharmonique de Londres, l'Orchestre Symphonique de Sydney et l'Orchestre Symphonique Métropolitain de Tokyo. Des projets d'opéra comptent *Tannhäuser* avec l'Opéra de Tampere, *Kullervo* de Sallinen au festival d'opéra de Savonlinna et plusieurs productions avec l'Opéra National de Finlande.

Hannu Lintu a étudié le violoncelle, le piano et ensuite la direction avec Jorma Panula à l'Académie Sibelius. Il a participé à des cours de maître avec Myung-Whun Chung à l'Accademia Chigiana à Sienne en Italie et a gagné le premier prix au Concours de direction nordique à Bergen en 1994. Sa vaste discographie a fait l'éloge des critiques du monde entier et plusieurs disques ont été mis en nomination pour des prix Grammy et *Gramophone*.

THE MARCUSSEN ORGAN OF HELSINKI CATHEDRAL

Helsinki Cathedral had its first organ installed in 1846 even before the church's official consecration. The first organ was built by the German organ-building firm Walcker. In 1922 the Finnish organ firm of Kangasala built a new organ in its place which was, however, removed after several rebuilds in connection with the refurbishment of the church in 1961. The present organ was built by the Danish firm Marcussen & Søn and was inaugurated in 1967. The organ's original pipe-casing – the façade – has been preserved. It was designed by the architect Lohrmann who, as cathedral planner, finished off the work begun by C.L. Engel. Since the installation of the present organ (1967) the Cathedral has run a popular summer series of organ concerts. In the winter season, too, the Cathedral Organ is Helsinki's most prominent concert instrument.

Helsingin Tuomiokirkko sai ensimmäiset urkunsäät jo vuonna 1846, ennen kirkon virallisia vihkiäisiä. Kirkon ensimmäiset urut olivat saksalaisen Walcker- urkurakentamon valmistamat. Vuonna 1922 rakensi suomalainen Kangasalan urkurakentamo näiden tilalle uudet urut, jotka kuitenkin useiden muutostöiden jälkeen romutettiin kirkon korjaustöiden yhteydessä 1961. Nykyiset urut ovat tanskalaisen Marcussen & Søn-urkurakentamon valmistamat ja ne vihittiin käyttöön vuonna 1967. Urkujen julkisivu – fasadi – on säilytetty alkuperäisen kaltaisena. Sen suunnitteli C. L. Engelin työn kirkon suunnittelijana loppuun saattanut arkkitehti Lohrmann. Nykyisten urkujen valmistusvuodesta lähtien on Tuomiokirkossa järjestetty kesäisin suosittu urukonserttisarja. Myös talvikausilla ovat Tuomiokirkon urut Helsingin merkittävin konserttisoitin.

Der Dom von Helsinki erhielt seine erste Orgel schon 1846, vor der offiziellen Einweihung der Kirche. Diese erste Orgel des Doms wurde von der deutschen Orgelbauwerkstatt Walcker erbaut. Schon 1922 ersetzte die finnische Orgelbauwerkstatt von Kangasala diese Orgel durch eine neue, die jedoch nach mehrmaligem Umbau bei den Reparaturarbeiten am Dom im Jahre 1962 wiederum verschrottet wurde. Die jetzige Orgel wurde von der dänischen Orgelbauwerkstatt Marcussen & Søn erbaut und 1967 eingeweiht. Die Hauptfassade der Orgel wurde im Originalzustand bewahrt; sie wurde von dem Architekten Lohrmann entworfen, der die Planungsarbeiten des Dombaues als Nachfolger von C. L. Engel zum Abschluss führte. Seit dem Erbauungsjahr der neuen Orgel ist jeden Sommer eine Orgelkonzertreihe veranstaltet worden, die sich großer Beliebtheit erfreut. Auch in der Wintersaison ist die Domorgel das bedeutendste Konzertinstrument in Helsinki.

La cathédrale d'Helsinki reçut son premier orgue en 1846, avant même sa consécration. Le premier orgue fut construit par le fabricant allemand Walcker. Déjà en 1922 il fut remplacé par un orgue finlandais, construit par la fabrique de Kangasala. Cet orgue fut détruit en 1961 à cause des travaux de restauration de l'église. L'orgue actuel a été construit par le danois Marcussen & Søn et est en service depuis 1967. La façade de l'orgue a été conservée sous sa forme originale. Elle a été dessinée par l'architecte Lohrmann qui a terminé l'œuvre de C. L. Engel dans la conception de l'église. Depuis l'inauguration de l'orgue actuel, la cathédrale organise chaque été une série de concerts d'orgue, devenus très populaires. En hiver également l'orgue est l'instrument de concert le plus important d'Helsinki.

Specification

Marcussen & Søn 1966

I / Pos	II / Hv	III / Sv	IV / Bv	Ped
Gedakt 8	Principal 16	Bordun 16	Trægedakt 8	Principal 16
Quintatøn 8	Oktav 8	Principal 8	Kobbelfløjte 4	Subbas 16
Principal 4	Spidsfløjte 8	Rørfløjte 8	Principal 2	Oktav 8
Rørfløjte 4	Oktav 4	Gamba 8	Blokløjte 2	Gedakt 8
Oktav 2	Nathorn 4	Unda maris 8	Spidsoktav 1	Oktav 4
Waldfløjte 2	Spidsquint 2 2/3	Oktav 4	Scharf 2–3 X	Kobbelfløjte 4
Sivfløjte 1 1/3	Oktav 2	Tværfløjte 4	Regal 16	Nathorn 2
Sesquialtera 2 X	Mixtur 5–7 X	Nasat 2 2/3	Skalmeje 8	Rauschquint 4 X
Scharf 5–6 X	Scharf 4 X	Piccolo 2	Tremulant	Mixtur 6 X
Dulcian 8	Trompet 16	Terz 1 3/5		Fagot 32
Tremulant	Trompet 8	Mixtur 4–5 X		Basun 16
		Cymbel 3 X		Trompet 8
		Fagot 16		Zink 4
		Trompet harm 8		
		Clairon 4		
		Tremulant		

Couplers: I/II, III/II, IV/II, IV/III, I/P, II/P, III/P, IV/P

256 combinations

AVANTI! CHAMBER ORCHESTRA

Flutes	Anna Aminoff, Hanna-Kaarina Heikinheimo
Oboes	Juha Ala, Sole Terästö
Clarinets	Leena Mantere, Heikki Nikula (clarinet and bass clarinet)
Bassoons	Jussi Särkkä, Tuukka Vihtkari
Horns	Sakari Niemi, Esa Tapani
Trumpets	Torsten Holva, Touko Lundell
Trombones	Teppo Viljanen, Erkki Ylimäki
Percussion	Sami Koskela, Tuomo Lassila, Aki Virtanen
First Violins	Tuomas Rousi (leader), Tiina Aho-Erola, Maaria Jussila, Emma Vähälä, Riikka Westerlund
Second Violins	Riikka Ranto (principal), Taija Jussila, Tuula Niiranen, Kaisa Porra, Fabrizio Zanella
Violas	Tommi Aalto, Tiila Kangas, Olli Kilpiö, Minna Linnove
Cellos	Teemu Myöhänen, Lea Pekkala, Matti Pohjola, Jukka Rautasalo
Double basses	Jyrki Hiilivirta, Jarkko Uimonen

Järvenpää City of Sibelius

**KIRKKO SOIKOON!
LET THE CHURCH SOUND!**

BIS-887 © & ® 1997, BIS Records AB, Åkersberga.

BIS-887

Harri Viitanen